

BMB

Bundesministerium
für Bildung

Mogućnosti obrazovanja

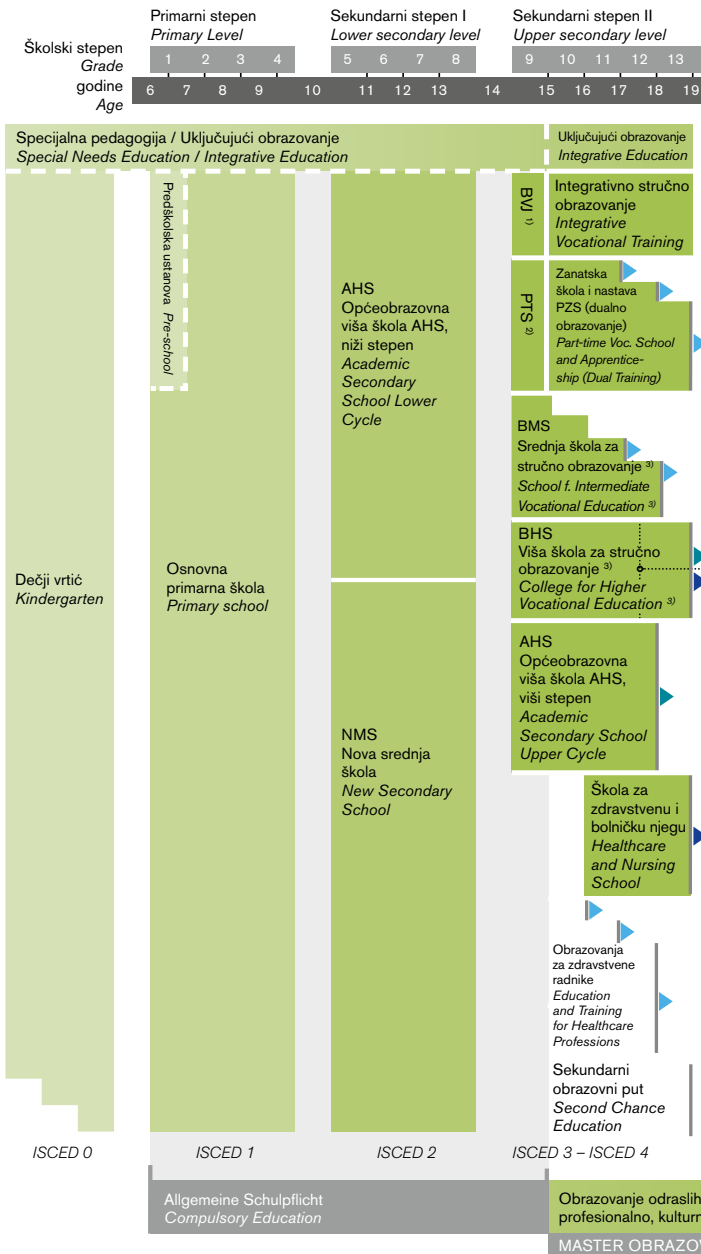
u Austriji 2016/17

Bosnisch/Kroatisch/Serbisch

Austrijski sistem obrazovanja

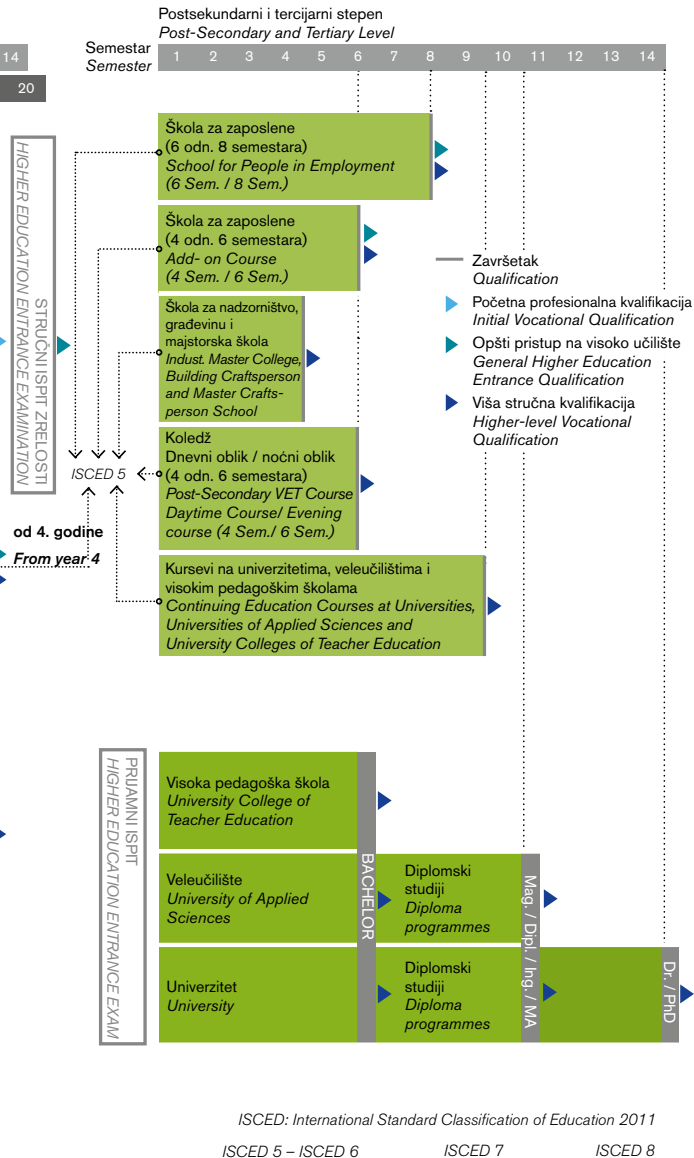
The Austrian Education System

¹⁾ Jednogodišnja stručna priprema / Preparation Year for Work

²⁾ Politehnička škola / Pre-vocational School

³⁾ Od 10. školskog stepena: Konstru... / from age 15: no grades, but semes...

, daljnje obrazovanje, opšte,
no, političko, znanstveno

Adult Education/ Continuing Education, General,
Vocational, Cultural, Political and Academic

WANJE

FURTHER EDUCATION MASTER'S COURSES

kcija semestra
ster structure

Quelle: BMB, Sektion II, 08/2016, vereinfachte Darstellung

Predgovor

Onaj ko ide na put treba smjernice do cilja.

Mapa **Putovi obrazovanja u Austriji** vrsta je navigacijske pomoći od strane austrijske obrazovne infrastrukture. Izvjesna poglavlja omogućavaju brz pregled upisa u osnovnu školu pa do obrazovanja odraslih.

Na kraju svakog poglavlja postoje dodatni linkovi, a u prilogu je pregled objekata za obrazovno usmjeravanje i savjetovanje.

Jedna od glavnih zadaća škole je pratiti učenice i učenike na »obrazovnom putu« i što bolje ih poduprijeti po pitanju osobnih sposobnosti i talenata. Obavezna obuka do 18 godina naglašava potrebu da se mladim ljudima kroz što bolje obrazovanje omogući pozitivan početak u karijerama.

Mnogo uspjeha na tom putu!

Dr. Sonja Hammerschmid

Federalna ministrica obrazovanja

Sadržaj

Austrijski sistem obrazovanja	2
Predgovor	4
Osnovna škola	6
Nova srednja škola	8
Politehnička škola	10
Općeobrazovna viša škola – Gimnazija	12
Škola u inozemstvu	14
Posebna pedagogija/Integracija/Inkluzija	16
Obavezna zanatska škola	18
Srednja stručna škola	20
Visoka stručna škola	22
Nova matura	24
Mogućnosti obrazovanja nakon mature	26
Koledži	26
Pedagoška visoka škola – nova izobrazba pedagoga	27
Univerzitet	31
Veleučilište	32
Obrazovanje odraslih	33
Savjetovalište za obrazovanje	35

Osnovna primarna škola (Volksschule)

Za svu djecu koja stalno borave u Austriji, tu je opća školska obveza. Ona započinje 1. septembra nakon navršavanja 6. godine života i traje devet školskih godina.

Prijava (upis učenika/učenica)

Djeca koja su do 31. augusta neke godine napunila 6. godinu života obavezno moraju da se školuju počevši od 1. septembra i moraju da pohađaju školu.

Roditelji ili staratelji djece koja obavezno moraju da pohađaju školu moraju da prijave djecu u osnovnoj školi. Upis učenika i učenica djetetu će da osigura mjesto u školi, po mogućstvu u školi u kojoj se upis vrši ili u obližnjoj školi, ako broj upisa premašuje kapacitete školske lokacije. Dodjelu školskog mjesta izvršava škola ili nadležna regionalna edukacijska oblast/SSR f. Wien.

Tokom upisa učenika i učenica određuje se školska zrelost djeteta. Dijete je zrelo za školu ako se može pretpostaviti da je u stanju pratiti nastavu u prvom razredu bez fizičkih ili psihičkih problema.

Za upis učenika i učenica potrebno je ponijeti dokumente iz vrtića kao što su rezultati procene jezičke veštine, dokumentacije o razvoju, portfolio mape i lični dokumenti. I dijete mora da bude prisutno. Na osnovi dokumenata će da se stvori plan učenja za dete za početak škole.

Ako se po pitanju učenika/učenice ispostavi da dijete nije zrelo za školu ili ako roditelji ili staratelji zahtevaju provjeru školske zrelosti za svoje dijete, uprava škole mora da odluči dokazuje li dijete da je zrelo za školu. Djeca školskog uzrasta koja nisu zrela za školu prihvaćaju se u predškolski stepen (Vorschulstufe). Moguće je i savetovanje u školskom odjelu za psihologiju.

Informacije o celodnevni oblicima zbrinjavanja u obaveznim školama mogu se dobiti kod nadležne regionalne edukacijske oblasti, edukacijske oblasti grada Beča.

Prijava u privatne škole

Kod prijave u privatne škole se preporuča da se pravovremeno prije upisa u školu uspostavi kontakt sa upravom dotične direkcije. Treba da pazite jer nemaju sve privatne škole javni status, koji je potreban da bi se u nekoj školi mogla da ispuni školska obveza. U tom slučaju roditelji ili staratelji kod kotarske edukacijske oblasti prije početka školske godine moraju da prijave sudelovanje svog djeteta na nastavi u privatnoj školi bez javnog statusa.

Pohađanje predškolskog stepena

Pohađanje predškolskog stepena može da se odvija u organizacijski odvojenim vođenim predškolskim razredima ili u zajednički vođenim razredima sa 1. školskim stepenom, ili sa 1. i 2. školskim stepenom, odnosno u razredima sa više stepena.

Prijevremeno primanje u školu

Djeca koja još nisu obvezna pohađati školu, ali navršavaju 6. godinu života do 1. marta sledeće kalendarske godine i pritom su školski zrela i raspolažu potrebnom socijalnom kompetencijom za pohađanje škole, mogu početkom školske godine da budu prije primljena u 1. razred, ukoliko to u roku za upis od uprave osnovne škole pismeno zatraže roditelji, odnosno staratelji.

Prelazak u daljnju školu

U 1. polugodištu 4. razreda staratelji i roditelji se informiraju i savetuju o preporučljivom daljnjem obrazovanju njihove djece (na primer u okviru večernjeg roditeljskog sastanka) na osnovu pokazanog interesa i uspeha učenika.

Savet Informacije na internetu:
www.bmb.gv.at/volksschule

Nova srednja škola (Neue Mittelschule)

Nova srednja škola (Neue Mittelschule) je od 1. septembra 2012. redovna škola. Sa školskom godinom 2015./2016. u glavnim je školama završena prva faza kompletnog uvođenja nove srednje škole. Sve dotadašnje glavne škole tako su prihvatile rad na razvoju nove srednje škole NMS, počevši sa prvim razredima. Sve općeobrazovne više škole AHS su pozvane da učestvuju u tom reformskom projektu.

Nastavni plan nove srednje škole NMS

Nastavni plan nove srednje škole povezuje tradicionalne zahteve glavne škole i općeobrazovne više škole nižeg stepena sa jednom novom kulturom učenja i podučavanja. Orijentacija na potencijale i talente djece je na prvom mestu. Savetovanja u vezi naobrazbe te profesionalna orijentacija stvaraju optimalnu osnovu za kasniju odluku o putevima naobrazbe i zanimanja.

Pored izbegavanja preranog razdvajanja djece prema različitim obrazovnim karijerama, bitna značajka nove srednje škole je i široko usvajanje nove kulture učenja sa težištima na individualiziranju i unutrašnjem diferenciranju. To znači da se kod svakog djeteta na najbolji mogući način promovišu njegove individualne sposobnosti i talenti. Učenicima se s jedne strane nudi dovoljno vremena i podrške da sadržaje učenja mogu da savladaju vlastitim tempom, a s druge strane rano da dobivaju dodatne ponude, kako bi se njihove posebne nadarenosti intenzivno promovisale.

U prvom planu nastave stoji zajednička obrada tema i sadržaja, šta učenicima omogućuje ne samo da reprodukuju stečeno znanje, nego i da mogu da razumeju i shvate materiju. Takođe, upotreba novih medija je dio nastavnog plana i programa.

E-učenje ne samo da omogućuje interaktivno posredovanje znanjem, već se pritom istovremeno stvara kritički odnos prema novim medijima kao šta je internet.

Integracija svih učenika i učenica, neovisno o njihovom poreklu i izjednačavanje rodničkih šansi za svu djecu trebaju da senzibiliziraju učenike te da izoštre njihove socijalne sposobnosti poput respekta, pažnje i tolerancije.

Celodnevni boravak u mnogim novim srednjim školama nudi učenicima dovoljno vremena i mogućnosti da prodube ono što su naučili. Brojne umetničke, kreativne, sportske i prirodoslovne aktivnosti doprinose tome da i tijekom poslijepodneva imaju faze odmaranja i da učenici radosno dožive osmišljeno oblikovanje slobodnog vremena.

Nastava u novoj srednjoj školi NMS

Nastava u novoj srednjoj školi odvija se prema nastavnom planu nove srednje škole, a zajedno u timu je stvaraju nastavnici nove srednje škole NMS i općeobrazovne više škole AHS (BHS). Uspešan završetak omogućava učenicima i učenicama da pohađaju neke daljnje više ili srednje škole, zavisno o postignutom obrazovnom cilju. Individualne sposobnosti učenja i performansi evidentiraju se u »dodatnom diferenciranom opisu performansi« koji se dobiva uz svedodžbu. Odluka o daljnjem obrazovnom putu popraćena je uz redovne razgovore djeca-roditelji-učitelji i učiteljice.

Savet Informacije na internetu:

www.bmb.gv.at/schulen/bw/nms/index.html

Politehnička škola (Polytechnische Schule)

Politehnička škola nastavlja se na 8. školski stepen i traje jedan školski stepen. Učenici i učenice se u 9. ili dobrovoljnoj 10. školskoj godini pripremaju za daljnji život i posebno za profesionalni život na način da produbljuju opću naobrazbu, putem profesionalnog osnovnog obrazovanja. Orijentacijska faza na početku školske godine i profesionalna orijentacija kao nastavni princip nude višestruke mogućnosti za upoznavanje poslovnog sveta. Odabir zanimanja podupire se operativnim i profesionalnim informisanjima u radionicama i vanškolskim institucijama te praktičnim obukama (Schnupperlehre) u firmama.

Osnovno profesionalno obrazovanje nudi se po stručnim oblastima (u izbornim obveznim predmetima). Oni se podudaraju s velikim profesionalnim oblastima u privredi, gde se stiču temeljne sposobnosti, veštine i znanja (ključne kvalifikacije). Djelatno i praktično učenje pospešuju se kod učenica i učenika individualne nadarenosti i motivacija za učenje.

Od sedam odjela može da se u zavisnosti od profesionalnih interesa i sklonosti izabere sledeće: Metal (Metall), elektro (Elektro), drvo (Holz), građevinarstvo (Bau), ured za trgovinu (Handel-Büro), uslužne delatnosti (Dienstleistungen), turizam (Tourismus). U okviru školske autonomije mogu da se ponude nova stručna područja (npr. mehatronika, zdravstvo/socijalne djelatnosti itd.).

U nastavi općeobrazovnih obaveznih predmeta (npr. profesionalna orijentacija i životne veštine, politička naobrazba i ekonomija, njemački jezik, živi strani jezik, matematika, priroda i ekologija, nauka o zdravlju, pokret i sport) nudi se produbljena opća naobrazba.

Kroz nastavu od 32 sata sedmično stiču se osnovna stručna znanja i veštine, kako bi se na najbolji mogući način kvalificirali za prelaz na izobrazbu u zanatu, kao i za prelaz na daljnje škole. Opseg sati u sedmici može u području obaveznih

izbornih predmeta i opštih obaveznih predmeta da se prilagodi interesima učenika.

Politehnička škola se vodi ili kao samostalna škola ili u organizacionom kontekstu opšte obrazovne obvezne škole.

Učenici i učenice nakon pozitivnog završetka politehničke škole (9. školski stepen) između ostalog stižu pravo da pređu bez prijemnog ispita pređu u 1. razred srednje stručne i više stručne škole.

Austrijski školski zakoni od 1.9.2012. reguliraju integraciju u 9. školskom stepenu. Učenici i učenice sa posebnim obrazovnim potrebama imaju pravo da pohađaju politehničku školu.

Savet Informacije na internetu:
www.pts.schule.at

Općeobrazovna viša škola

(Allgemeinbildende höhere Schule)

Općeobrazovna viša škola (AHS) obuhvata četvorogodišnji niži stepen i četvorogodišnji viši stepen i završava ispitom zrelosti (matura).

Svedodžbom o položenom ispitu zrelosti stiče se pravo na studiranje na univerzitetima, veleučilištima, visokim pedagoškim školama i akademijama.

Uslov za polazak u 1. razred je ili uspešan završetak 4. razreda osnovne škole (sa ocjenama »vrlo dobar« ili »dobar« iz njemačkog jezika, čitanja, pisanja i matematike) ili zaključak školskog nastavnog veća osnovne škole da postoji velika vjerojatnost da će učenik/učenica na osnovu ostalih performansi i pored ocjene »zadovoljavajući« u tim obaveznim predmetima da odgovori zahtevima općeobrazovne više škole, ili pak polaganje prijemnog ispita (Aufnahmsprüfung).

Oblici općeobrazovnih viših škola

Podstepen (od 1. do 4. razreda) i viši stepen (od 5. do 8. razreda):

Gimnazija (Gymnasium) sa posebnim osvrtom na jezičke, humanističke i filozofske obrazovne jedinice

Realna gimnazija (Realgymnasium) sa posebnim osvrtom na prirodoslovne nauke i matematičke obrazovne jedinice

Ekonomska realna gimnazija (Wirtschaftskundliches Realgymnasium) sa posebnim osvrtom na ekonomske i životne veštine obrazovnih (i praktičnih) jedinica

Samo u višem stepenu: **Realna gimnazija višeg stepena (Oberstufenrealgymnasium)**

Realna gimnazija višeg stepena (Oberstufenrealgymnasium)

Za sve: U 6. (7) i 8. razredu biraju se izborni obvezni nastavni predmeti (Wahlpflichtgegenstände) ukupnog opsega od šest (gimnazija i realna gimnazija višeg stepena) ili osam (realna gimnazija), odnosno deset (ekonomska realna gimnazija) sati sedmično. Taj obim može da se promeni na osnovu školske

autonomije (minimum četiri sata, maksimum deset sati).

Svaka općeobrazovna viša škola (AHS) nudi mogućnost da i u nižem i u višem stepenu u jednom određenom okviru usmeri svoju ponudu nastavnih predmeta specijalno usklađenu sa situacijom (školska autonomija). Ona takođe može i da donosi svoje vlastite autonomne školske nastavne planove.

Specijalni oblici:

- Općeobrazovne više škole AHS sa umetničkim i sportskim težištima, uz ispit podobnosti
- Dopunska gimnazija (Aufbaugymnasium) i dopunska realna gimnazija (Aufbaurealgymnasium)
- Gimnazija, realna gimnazija i ekonomska realna gimnazija za zaposlene
- Općeobrazovne više škole AHS za jezične manjine (slovenski, hrvatski, mađarski)
- Školski dom za učenike na zanatskoj izobrazbi
- Gimnazije i realne gimnazije sa pojačanom nastavom stranih jezika (pobliže informacije kod regionalne obrazovne oblasti).

Obavesti o drugim specijalnim oblicima koji se vode kao školski pokusi, (npr. težišta na informatici, prirodnim naukama, za vrhunske sportaše itd.) te o općeobrazovnim višim školama s internatom (javnim i privatnim) dodeljuju regionalne obrazovne oblasti.

Savet Informacije na internetu:

www.bmb.gv.at/ahs

www.bmb.gv.at/tagesbetreuung

www.bmb.gv.at/reifepruefungneu

Škola u inozemstvu (Auslandsschulen)

Austrijske škole u inozemstvu

Savezno ministarstvo za obrazovanje i žene raznim programima mobilnosti, internacionalnim saradnjama i ponudama za učenje na austrijskim školama u inostranstvu promovira globalno učenje, kompetenciju raznolikosti i otvorenosti prema svijetu. Trenutno postoji osam austrijskih škola u inostranstvu: dve u **Budimpešti** (jedna osnovna škola sa novom srednjom školom i jedna realna gimnazija višeg stepena), po jedna u **Pragu** (realna gimnazija višeg stepena) i Istanbulu (realna gimnazija višeg stepena i trgovačka akademija), **Gvatemala Sitiju** (osnovna škola i AHS), **Shkodri** (viša škola stručnog obrazovanja za IT), **Querétaro** (osnovna škola) i **Liechtenstein** (bilingvalna AHS).

Austrijske škole u inostranstvu orjentiraju se prema austrijskom nastavnom planu koji važi za dotičnu vrstu škole, ali uvažavaju takođe i kurikularne uslove za određene zemlje. Te škole posjećuju prvenstveno učenici i učenice zemlje domaćina, tj. austrijski nastavnici predavaju svoje predmete na nemačkom jeziku učenike i učenice čiji maternji jezik nije nemački. Ta okolnost zahtijeva fleksibilnost i spremnost da se primene nove metode podučavanja.

Nastavnici općeobrazovnih viših (AHS) i viših stručnih škola (BHS) mogu da se prijave za sve austrijske škole u inostranstvu, sa izuzetkom one u Lihtenštajnu (ta škola sama postavlja svoje nastavnike). Za nastavnike osnovnih (VS) i novih srednjih škola (NMS) postoji mogućnost da podučavaju na austrijsko-mađarskoj evropskoj školi u Budimpešti, na gvatemalskom austrijskom institutu u Gvatemala Sitiju i na austrijsko-meksičkom kolegiju Querétaro. Uz to na austrijskim inostranim školama postoje dodatno i kratki praktikumi, koji trebaju da omoguće uvid u inostranu školu, ali i u ostale obrazovne institucije na toj lokaciji.

Savet Informacije na internetu:
www.weltweitunterrichten.at

Specijalna pedagogija, integracija, inkluzija (Sonderpädagogik, Integration, Inklusion)

Integracijska nastava i inkluzivno obrazovanje pružaju hendikepiranoj i nehendikepiranoj djeci i omladini mogućnost zajedničkih iskustava u učenju. Učenice i učenici sa potrebom specijalnog pedagoškog poticanja mogu da se integrativno podučavaju u nižoj i osnovnoj školi, novoj srednjoj školi, na podstepenu opšteobrazovne više škole, na politehničkoj školi i na školi za vođenje domaćinstva. Integracija u politehničkoj školi i u školi za vođenje domaćinstva je zakonski utvrđena novelom BGBL. I br. 9/2012. Relevantne promene su stupile na snagu u temeljnim odredbama Školskog zakona 1. septembra 2012.

Specijalna škola – Sonderschule (od 6. do 15. godine):

Specijalna škola obuhvata 9 školskih stepena. Posljednji školski stepen je jednogodišnja stručna priprema (Berufsvorbereitungsjahr). Uz dozvolu školskih vlasti i pristanak nositelja škole, specijalna škola može da se pohađa maksimalno dvanaest godina. Austrijski sistem specijalnih škola obuhvaća deset područja. Učenici radi posebno školovanih nastavnika i uz primenu individualnih nastavnih metoda stiču temeljno opće obrazovanje, što treba da omogući savladavanje daljnje profesionalne naobrazbe ili nastavljanje školovanja.

Ovisno o oblikovanju nastavnog plana, kod specijalnih škola se razlikuju slijedeći oblici:

- Specijalne škole sa **vlastitim nastavnim planom**:
Opća specijalna škola (za djecu koja teško uče), specijalna škola za slepu i za gluhu djecu, specijalna škola za djecu sa povećanom potrebom poticanja, specijalna škola za nepriлагоđenu decu (specijalna odgojna škola),

- Specijalne škole koje drže nastavu prema **nastavnim planovima niže osnovne škole, više osnovne škole/nove srednje škole, politehničke škole ili prema nastavnom planu specijalne škole druge vrste:** Specijalne škole za telesno hendikepiranu djecu, za djecu sa govornom manom, za djecu sa oštećenjem vida, za nagluhu decu, za neprilagođenu decu (specijalna odgojna škola) te škole pri lječilištima.
- Godine 1998 je kao obavezna vežba na specijalnim školama za hendikepiranu djecu uveden nastavni predmet »**Profesionalna orijentacija u 7. i 8. razrednom stepenu**«. Ta obavezna vežba trebala bi omladini da pomogne s ciljanim razvojem vlastite ličnosti, sa vlastitim sklonostima i interesima te profesionalnim predodžbama, kao i da pomogne oko sticanja uvida u profesionalnu svakodnevicu te oko mogućnosti pronalaska sasvim ličnog puta ka zanimanju.

Jedna daljnja mera da se omladinu sa posebnim pedagoškim potrebama pripremi za svet rada i zanimanja je »**jednogodišnja stručna priprema**« (Berufsvorbereitungs-jahr) u 9. školskom stepenu specijalne škole. Učenice i učenici trebaju u okviru općeobrazovanih i praktičnih nastavnih predmeta da budu osposobljeni da razvijaju lične životne i profesionalne perspektive.

Savet Informacija na internetu:
www.cisonline.at

Zanatska škola (Obavezna zanatska škola) – Berufsschule (Berufsbildende Pflichtschule)

Omladina koja je sklopila ugovor za podučavanje sa nekim nadležnim telom za obuku (firmom) ili ugovor za izobrazbu (sa nekom obrazovnom institucijom), su obvezni da pohađaju zanatsku školu. Predmeti na zanatskoj školi obuhvataju opšteobrazovna, ekonomska, stručno-teorijska i stručno-praktična obavezna područja i predmete po izboru kao i neobavezne vježbe.

Zanatska škola traje onoliko godina, koliko je to utvrđeno u ugovoru podučavanja, dakle između 2 i 4 godine, pri čemu udio u pohađanju škole iznosi u okviru dualne izobrazbe oko 20% do 25% celokupnog vremena podučavanja, a 75% - 80% izobrazbe se odvija u firmi za podučavanje.

Nastava se u zanatskim školama može da ponudi u slijedećim organizacijskim formama: **celogodišnja**, t.j. najmanje jedan puni školski dan ili najmanje dva puta po pola školskog dana sedmično; **usklađena sa izučavanjem modula**, odnosno kontinuirano najmanje osam sedmica, ili pak **sezonski**, t.j. u bloku koji je vezan za neko određeno godišnje doba. Ova raznolikost organizacionih formi je rezultat dogovaranja privrede i školskih vlasti i uvažavanja potreba pojedinih branši, odnosno regija.

Trenutno postoji preko 200 priznatih zanata u sledećim grupama: Obrt i zanatstvo, industrija, trgovina, banka i osiguranje, transport i saobraćaj, turizam i privreda slobodnog vremena, informiranje i konzalting, razno (t.j. šegrti koji se obrazuju izvan nekog privrednog područja, na primer u magistratima, ministarstvima, kod advokata...)

Ukoliko je učenica/učenik zanatske škole poslednji razred škole završila/završio pozitivno, onda se završni ispit sastoji samo od praktičnog dijela. Oni koji žele nakon završnog ispita stručne škole da imaju pristup univerzitetskom

studiju, mogu ga postići polaganjem stručnog ispita zrelosti. Sastoji se od četiri dela (njemački, matematika, živi strani jezik, stručna oblast).

U okviru inicijative ministarstva za obrazovanje i žene »**Zanat uz maturu**«, šegrti imaju mogućnost da za vreme podučavanja posećuju pripremne kurseve za stručni ispit zrelosti, pri čemu se već tri pojedinačna ispita smiju polagati za vrijeme podučavanja, a posljednji nakon navršene 19. godine života. Za pripremne kurseve i ispite za stručnu maturu šegrti ne snose nikakve troškove.

Integrativna stručna naobrazba se nudi kao zanatska naobrazba sa produženim podučavanjem (produženo za jednu do maksimalno dve godine), ali i u formi **djelomične kvalifikacije**. Ponudom djelomične kvalifikacije otvara se mogućnost lično prilagođene naobrazbe, koja može da se ciljano uskladi sa individualnim sposobnostima i potrebama. Mesta za naobrazbu su odgovarajući pogoni ili institucije za naobrazbu te zanatske škole (obveza, odnosno pravo pohađanja zanatske škole).

Savet Informacije na internetu:

www.abc.berufsbildendeschulen.at

www.bmb.gv.at/berufsmatura

www.bmb.gv.at/berufsreifepuefung

Srednja škola za stručno obrazovanje (Berufsbildende Mittlere Schulen)

Općenito

Srednje škole za stručno obrazovanje (BMS) traju od jedne do četiri godine. Srednja škola za stručno obrazovanje s trajanjem od jedne do dvije godine daju delomičnu, a sa trajanjem od tri do četiri godine sa završnim ispitom, završenu stručnu izobrazbu. Za apsolvente vrede pripadajuća prava iz Propisa o obrtima.

Nakon završetka srednje škole za stručno obrazovanje koja traje najmanje tri godine, do ispita zrelosti i diplomskog ispita vode dopunski tečajevi (Aufbaulehrgänge, tri godine). Za apsolvente tehničkih četvorogodišnjih škola postoje specijalni oblici stručnih koledža (Kollegs).

Prijem

Da bi se ove škole mogle pohađati, potrebno je uspešno da se završi 4. razred / 8. školski stupanj u višoj osnovnoj školi, novoj srednjoj školi ili u općeobrazovnoj višoj školi (izuzeti su latinski, nacrtna geometrija i obvezni predmeti sa težištima / Schwerpunktpflichtgegenstände/).

Najvažnije srednje škole za stručno obrazovanje:

- Tehnička, komercijalna i stručna škola za umjetnost i obrt (tri ili četiri godine)
- Trgovačka škola (trogodišnje)
- Stručna škola za privredna zanimanja (trogodišnja)
- Stručna škola za modu (trogodišnja)
- Stručna hotelijerska škola, stručna škola za turizam (trogodišnja)
- Škola za socijalna zanimanja (trogodišnja)
- Škola za socijalne usluge (dvogodišnja)
- Škola za zanimanja u socijalnoj skrbi (dvogodišnja do četverogodišnja):
(Prijem nakon navršene 17., odnosno 19. godine života)
- Stručne poljoprivredne i šumarske škole
(trajanje školovanja od dvije do četiri godine)
- Škole za zdravstvenu i bolničku njegu bolesnika (upis nakon 16. odnosno 17. godine života)
- Savezna sportska akademija (trogodišnja)
- Privredna stručna škola (jednogodišnja ili dvogodišnja)

Savet Informacije na internetu:

www.abc.berufsbildendeschulen.at

www.bmgfj.gv.at

Više škole za stručno obrazovanje (Berufsbildende höhere Schulen)

Općenito

Više škole za stručno obrazovanje uz utemeljeno opšte obrazovanje unutar pet godina nude i viši nivo stručne naobrazbe, a završavaju **ispitom zrelosti i diplomskim ispitom**. Kroz ispit zrelosti stiče se pravo na studiranje na univerzitetima, veleučilištima i visokim pedagoškim školama, a diplomski ispit omogućuje pristup zakonski reguliranim zvanjima u skladu s trgovinskim propisima.

Priznavanje specifičnih stručnih znanja za absolvente i absolventice viših škola za stručno obrazovanje BHS propisano je zakonom na univerzitetima i veleučilištima; ovlaštenja na osnovu Zakona o inženjerima važe za absolvente i absolventice viših tehničkih i poljoprivrednih škola.

Na evropskom nivou smjernica (RL) 2005/36/EZ omogućava pristup jednom od reguliranih zanimanja u nekoj drugoj zemlji Evropske zajednice, kada se za profesionalni pristup zahteva uspešan završetak visokoškolske ili univerzitetske naobrazbe od (do) četiri godine.

Prijem

Više škole za stručno obrazovanje mogu da pohađaju učenici koji su uspešno završili 4. razred / 8. školski stepen više osnovne škole, nove srednje škole, 4. ili neki viši razred općeobrazovne više škole ili politehničku školu kao 9. školski stepen (izuzeti su latinski, nacrtna geometrija i obvezni predmeti sa težištem).

Za obrazovne institucije za elementarnu pedagogiju i socijalnu pedagogiju za sve zainteresovane učenike i učenice postoji test sposobnosti.

Najvažnije više škole za stručno obrazovanje BHS:

- Viša tehnička i komercijalna obrazovna ustanova
- Trgovačka akademija
- Viša obrazovna ustanova za modu
- Viša obrazovna ustanova za umetničko oblikovanje
- Viša obrazovna ustanova za turizam
- Viša obrazovna ustanova za privredna zanimanja
- Viša poljoprivredna i šumarska obrazovna ustanova
- Obrazovna ustanova za elementarnu pedagogiju
- Obrazovna ustanova za socijalnu pedagogiju

Savet Informacije na internetu:
www.abc.berufsbildendeschulen.at

Nova **matura** (Matura Neu)

Novi standardizirani ispit zrelosti u školama AHS i ispit zrelosti i diploma u školama BHS

Standardizirani ispit zrelosti, odnosno ispit zrelosti i diplomski ispit, orijentirani prema kompetenciji, donose jedinstvene osnovne kompetencije i iste okvirne uslove za sve učenike i učenice. Jedinstvenim završetkom škole maturačke svjedodžbe prepoznate su na nacionalnom i internacionalnom planu.

Na osnovu nastavnih sadržaja i planova koji su usmjereni ka zanimanju, zadaci za matematiku i nastava stranog jezika različiti su za učenike i učenice općeobrazovnih i viših škola za stručno obrazovanje.

Novi ispit zrelosti u školi AHS

- Učenici i učenice mogu samostalno da odluče: Ili će polagati tri pismena i tri usmena ispita, ili četiri pismena i dva usmena ispita.
- Kod pismenog ispita (klauzurnog ispita) u isto vreme svi učenici i učenice u čitavoj Austriji izlaze na klauzuru iz standardiziranih predmeta i dobivaju iste zadatke.
- Kod usmenog ispita mogu da budu zastupljena težišta pojedinih škola. Zadaci se ne postavljaju centralno, već ostaju u nadležnosti nastavnika.
- Svi učenici i učenice u AHS školama pišu jedan predznanstveni rad na temu koju sami izaberu i prezentiraju ga javno pred komisijom.

Novi ispit zrelosti i diplomski ispit u školama BHS:

- Učenici i učenice mogu samostalno da odluče: Ili će polagati tri pismena i tri usmena ispita, ili četiri pismena i dva usmena ispita. Općeobrazovni predmeti standardizirano su propisani.
- Kod pismene klauzure svi učenici i učenice u čitavoj Austriji dobivaju iste zadatke u istom ispitnom terminu, pri čemu su tekstovi iz stranog jezika takođe povezani sa zanimanjem. Matematika je usklađena sa primenom.
- Kod usmenog ispita mogu da se prikažu težišta. Zadaci ostaju u nadležnosti nastavnika dotične škole.
- Svi učenici i učenice škole BHS pišu diplomski rad u svezi sa nekim pitanjem koje je vezano za zanimanje i za poslovnu praksu, često u saradnji s nekim preduzećem. Diplomski rad javno se prezentira i diskutira pred ispitnom komisijom.

Savet Informacije na internetu:
www.bmb.gv.at/reifepruefungneu

Obrazovanje nakon mature (Bildungswege nach der Matura)

Preduslov za te obrazovne puteve je ispit zrelosti (Reifeprüfung), stručni ispit zrelosti (Berufsreifeprüfung) ili ispit za sticanje prava na studiranje (Studienberechtigungsprüfung). Za neke koledže i veleučilišta postoje takođe i specijalni oblici, odnosno mogućnosti prijema za apsolvente i apsolventice stručnih četverogodišnjih škola, odnosno nakon završenog predobrazovanja.

Savet Informacije na internetu:
www.schulpsychologie.at/key2success

Koledži (Kollegs)

Koledži nude dvogodišnje (za zaposlene dvogodišnje do trogodišnje) više stručno obrazovanje koje odgovara višim stručnim školama, odnosno višim stručnim obrazovnim ustanovama.

Nude se slijedeća stručna usmjerenja: Građevinska tehnika, kemija, kemijsko inženjerstvo, elektronika i tehnička informatika, elektrotehnika, tehnika gradnje zgrada, informatika i elektronska obrada podataka, tehnologija informacija, oblikovanje interijera i tehnika drva, pedagogija za dječje vrtiće, umjetnost i dizajn, strojarstvo, mehatronika, medijska tehnika i medijski menadžment, moda/tekstil, optometrija, socijalna pedagogija, privredno inženjerstvo, privredna informatika – digital business, zaštita okoliša; koledži na trgovačkim akademijama sa težištem obrazovanja i stručnog usmjerenja. Koledži na trgovačkim akademijama sa težištem obrazovanja.(npr. preduzetništvo i menadžment, upravljanje finansijama i rizikom, međunarodni biznis, komunikacijski menadžment i marketing)

Savet Informacije na internetu:
www.abc.berufsbildendeschulen.at

Pedagoška visoka škola (Pädagogische Hochschule) – nova izobrazba pedagoga i pedagoginja

Od akademske godine 2015./2016. na visokim pedagoškim školama diljem zemlje postoji **nova izobrazba** za sve koji studiraju u području **Primarni stepen**.

Kompletna primena i u oblasti **Sekundarnog stepena** kreće sa **akademsom godinom 2016./2017** u suradnji između pedagoških visokih škola i sveučilišta.

Paralelno sa tim će se završiti voditi postojeće izobrazbe.

Minimalno trajanje studija za nastavničko osoblje u nekoj javnoj ili privatnoj pedagoškoj visokoj školi iznosi najmanje 4 godine (bachelor studij), plus 1-1,5 godina (za master studij). Uspešnim završetkom celokupnog studija stiče se osposobljenost za odgovarajući nastavnički poziv.

Preduslovi za **pristup** za redoviti nastavnički bachelor studij za nastavničko osoblje su opća univerzitetska zrelost (ispit zrelosti, stručni ispit zrelosti ili ispit za sticanje prava na studiranje), kao i **podobnost** (za sve nastavničke studije se sprovodi višesegmentni ispit podobnosti). Naknadno pridošli studenti i studentice moraju da ispune dodatne preduslove za upis u području izobrazbe u struci. .

Struktura studija u obrazovnom kurikulumu

Bachelor i Master studiji u načelu predviđaju novu strukturu studija. Izobrazba sledi po **dobnim oblastima** (primarni ili sekundarni stepen), a ne prema vrstama škola.

Kurikulumi izobrazbi predviđaju nastavu o opštim obrazovno-znanstvenim osnovama u elementarnoj pedagogiji i pedagogiji primarnog stepena te didaktici, odnosno u studijskim predmetima koji odgovaraju nastavnim predmetima, stručnim oblastima ili grupi predmeta. Izvan toga su moguća težišta, poput inkluzivne pedagogije, posebne i zdravstvene pedagogije, socijalne pedagogije, profesionalne orijentacije, višejezičnosti i medijske pedagogije. Na pedagoškim visokim školama se u novoj izobrazbi nude različita težišta. U svakom slučaju se nudi **težište inkluzivna pedagogija**.

Izobrazba za nastavnike i nastavnice religije se izvodi u privatnim visokim pedagoškim školama.

Pedagoško-praktični studiji integrativno se nude u svim studijskim oblastima. Master studiji mogu da se završe takođe i **uz rad**.

Bachelor i master studiji za sticanje nastavničkog zvanja

1) Za primarni stepen – na javnim i privatnim pedagoškim visokim školama

- Bachelor studij (240 ECTS, 8 semestara)
- Master studij (min. 60 ECTS bodova, min. 2 semestra)
- Regionalno različite ponude težišta i mogućnosti specijalizacije.

2) Za sekundarni stepen (opća izobrazba) – na pedagoškim visokim školama u kooperaciji sa univerzitetima

- Bachelor studij (240 ECTS bodova, 8 semestara)
- Master studij (min. 90 ECTS bodova, min. 3 semestra)
- Regionalno različite ponude težišta i mogućnosti specijalizacije.

3) Za sekundarni stupanj (izobrazba za zanimanje) – na nekim pedagoškim visokim školama

Preduslovi za upis:

završni ispit u struci ili adekvatna podobnost (npr. majstorski ispit, ispit za koncesiju, završetak odgovarajuće više škole za stručno obrazovanje itd.); najmanje trogodišnja praksa u struci; iznimke su regulisane odgovarajućim propisima.

- Bachelor studij (240 ECTS bodova, 8 semestara)
- Master studij (min. 60 ECTS bodova, min. 2 semestra)

U izobrazbi za zanimanje se nude sledeća stručna područja:

- Dualna izobrazba u struci te tehnika i zanatstvo
- Moda i dizajn
- Informacija i komunikacija
- Prehrana
- Stručna oblast u poljoprivrednoj i šumarskoj stručnoj izobrazbi te stručna oblast u agraru, prehrani i biologiji (zaštita okoliša) – na visokoj školi za agrarnu i pedagogiju zaštite okoliša

Studiji za nastavnička zvanja za »pridošlice« (Quereinsteiger/innen) – Konkretni stručni studiji i dopunski studiji za sticanje nastavničkog zvanja

1) Oblast sekundarnog stepena (opće obrazovanje)

Preduslovi za upis:

Apsolviranje konkretnog stručnog studija na nekoj tercijarnoj obrazovnoj ustanovi u opsegu od najmanje 180 ECTS bodova.

- Bachelor studij (240 ECTS bodova – od toga se prizna 150 ECTS bodova iz već apsolviranog konkretnog stručnog studija)
- Master studij (min. 60 ECTS bodova, min. 2 semestra)

2) Oblast sekundarnog stepena (izobrazba za zanimanje):

Preduslovi za upis:

Apsolviranje konkretnog stručnog studija na nekoj tercijarnoj obrazovnoj ustanovi u opsegu od najmanje 240–300 ECTS bodova

Najmanje trogodišnja praksa u struci – iznimke su regulisane odgovarajućim propisima.

- Bachelor studij (240 ECTS bodova – od toga se priznaje 180 ECTS bodova iz već apsolviranog konkretnog stručnog studija) Master studij (min. 60 ECZS bodova, 2 semestra)

Uvod u struku

Studenti nove izobrazbe za nastavnička zvanja se u nastavnički poziv uvode u okviru jednogodišnje »indukcijske faze«, pri čemu ih prate mentori.

Savet Informacije na internetu:

www.bmb.gv.at/ph

Univerzitet (Universität)

Postoje društveno-naučni i kulturno-naučni studiji, inženjerski i umetnički studiji, studiji za nastavnike na višim školama (sa po dva nastavnička predmeta), medicinski, prirodoslovni, pravni, socijalni i privredni te teološki studiji.

- **Diplomski studiji:** služe u prvoj liniji produbljenoj naučnoj ili umetničkoj stručnoj izobrazbi te traju većinom od osam do dvanaest semestara (jedan semestar obuhvaća 30 ECTS bodova), sastoje se od dva ili tri studijska dijela i završavaju diplomskim ispitom. Završetak studija ovlašćuje za sticanje akademskog stepena, npr. »Magister/ Magistra«, »diplomirani inženjer ili inženjerka« (Diplomingenieur/in) (iznimka: s Studij medicine se završava samo sa doktoratom). Trenutno postoji mali broj diplomskih studija.
- **Bachelor i master studiji:** U skladu sa Bolonjskom deklaracijom univerziteti su već većinu studija usmerili kao **bachelor studije** (tri do četiri godine, sa 180 do 240 ECTS bodova) i na to nastavljajuće **master studije** (jedna do dve godine, sa 60 do 120 ECTS). Bachelor studij služi naučnoj odnosno umetničkoj stručnoj izobrazbi i kvalifikaciji za određenu stručnu oblast te daje akademsku titulu »Bachelor«. Master studiji se već prema stručnoj oblasti završavaju titulom »Master«, ili »diplomirani inženjer/inženjerka« (»Diplomingenieur/in«).
- **Studiji za sticanje doktorata i PhD-studiji (Doctor of Philosophy):** nadovezuju se na diplomatske odnosno master studije na univerzitetima i visokim stručnim školama, a služe prije svega daljnjem razvijanju osposobljenosti za samostalni naučni rad. Završetak (nakon tri, odnosno četiri godine) daje pravo na sticanje relevantnog doktorata ili PhD.

Savet Informacije na internetu:
www.studienwahl.at

Veleučilišta (Fachhochschule)

Veleučilišta nude naučno utemeljenu stručnu izobrazbu sa jakom usmerenošću prema zanimanju (najmanje jedan semestar prakse je dio studija).

Trenutno su u ponudi sledeće vrste studija:

- **Bachelor-studiji:** traju uglavnom šest semestara (tri godine) i završavaju se sticanjem akademskog stepena »Bachelor«. U nekoliko predmeta, pre svega u oblasti socijalnog rada i zdravstva, završetkom studija stiče se i pravo obavljanja odgovarajućeg zanimanja (npr. socijalna radnica/socijalni radnik, psihoterapeut/psihoterapeutkinja).
- **Master-studiji:** nadograđuju se na bachelor studije i pre svega služe kao njihovo naučno upotpunjavanje, a traju u pravilu četiri semestra (dvije godine) i završavaju se sticanjem akademske titule »Master«.

Trenutno se u Austriji na veleučilištima održavaju studijski pravci u naučnim oblastima oblikovanja – umetnosti, inženjerstva, socijalnih znanosti, privrede, vojnih znanosti i sigurnosti, prirodnih nauka i nauka zdravstva. Pristup studiju na veleučilištima (FH-Studium) moguć je također i licima sa relevantnom stručnom kvalifikacijom, ali bez ispita zrelosti (većinom uz dodatne ispite).

Savet Informacije na internetu:
www.fachhochschulen.ac.at

Obrazovanje **odraslih** (Erwachsenenbildung)

Obrazovanje odraslih u Austriji se sastoji od **mnoštva obrazovnih institucija**, sa različitim ciljevima i ponudama naobrazbe. **Obrazovni spektar** obuhvaća općeobrazovne ponude, temeljno obrazovanje, naknadni završetak školovanja putem drugog obrazovnog puta, stručne obrazovne ponude uz kurseve menadžmenta i tečajeve za formiranje ličnosti pa sve do visokoškolskih kurseva i univerzitetske naobrazbe.

Škole za zaposlene i tercijarno doškolovanje

Osobe koje su se već zaposlile ili su završile stručnu izobrazbu imaju mogućnost da uz poslovnu delatnost završe odgovarajuće kvalifikacije pohađajući večernju nastavu. Postoje općeobrazovne i stručne srednje i više škole za zaposlene, dopunski kursevi, koledži i akademije. Osim toga postoje ponude za daljnje obrazovanje na univerzitetima i visokim stručnim školama – na potonjima postoje takođe i dodatni studijski programi za zaposlene.

Institucije

Institucije za obrazovanje odraslih potpomagane od strane Saveznog ministarstva za obrazovanje, poput visokih javnih škola (Volkshochschule), instituta za poticanje struke (Berufsförderungsinstitute), instituta za poticanje privrede (Wirtschaftsförderungsinstitute) te niza ostalih regionalnih institucija za obrazovanje odraslih, nude opšteobrazovne mere daljnjeg obrazovanja, kako opšteg, tako i stručnog. Jedan važan zadatak obrazovanja odraslih je razvijanje i implementiranje ponude koja odgovara odraslim osobama i ciljnim grupama kao i pružanje kvalitetnih **savjeta u svezi sa naobrazbom i profesijom** da bi se omogućio pristup permanentnom učenju putem obrazovnih informacija i savjeta te putem posredovanja temeljnog obrazovanja i osnovnih kompetencija, kao i ostvario završetak naobrazbe itd.

Zainteresirane osobe na institucijama za obrazovanje odraslih mogu da pohađaju pripremne kurseve za završetak **obvezne osnovne škole**, za **izvanredne ispite (zrelosti)** (Externisten(reife)prüfung) i za pripremu **ispita za sticanje prava na studiranje**.

Kod stručnog ispita zrelosti se od četiri ispita mogu da polažu tri delomična ispita u okviru priznatih tečajeva za pripremu stručnog ispita zrelosti na raznim institucijama za obrazovanje odraslih.

Za pripremu završnog ispita obveznog školovanja na institucijama za obrazovanje odraslih postoje ponude u adekvatnom obliku za odrasle. Ispiti se polažu iz maksimalno šest kompetencijskih područja (četiri obvezna predmeta i dva od četiri izborna predmeta), a na institucijama za obrazovanje odraslih koji su stekli kompetenciju ocjenjivanja može da se polaže najviše 5 ispita. Dosadašnja forma izvanrednih ispita za sticanje završetka nove srednje škole ili više osnovne škole ne menja se.

Savet Informacije na internetu:
www.erwachsenenbildung.at

Konsultacije oko obrazovanja

Savezno ministarstvo za obrazovanje

Odeljenje I/8 (školska psihologija-savetovalište za obrazovanje, unapređivanje zdravlja)

www.schulpsychologie.at
schulpsychologie@bmb.gv.at

Informacije o školstvu:

www.bmb.gv.at/schulinfo
schulinfo@bmb.gv.at

Telefonska linija za informacije o školstvu:

081020/5220

Institucije odnosno osobe koje pomažu u donošenju odluka oko obrazovanja:

Školska psihologija-savetovalište za obrazovanje u regionalnim edukacijskim oblastima/gradskim edukacijskim oblastima za Beč: www.schulpsychologie/kontakt
Lijevo vidi str. 37

Školska psihologija-lokacije za savetovanje u Austriji:
www.schulpsychologie.at/fileadmin/upload/schulpsychologie/beratungsstellen.pdf

Obrazovanje nakon 8. školskog stepena (Bildungswege nach der 8.Schulstufe):

www.schulpsychologie.at/bildungsinformation/nach-der-8schulstufe

Obrazovanje nakon mature (Bildungswege nach der Matura):

www.schulpsychologie.at/bildungsinformation/nach-der-matura

Savetnici i savetnice za učenike i obrazovanje:

Odgovarajuće školovani nastavnici i nastavnice u svakoj školi posle 5. školskog stepena:

www.schulpsychologie.at/schuelerberatung

Školska informacijska i servisna mjesta:

kod svih regionalnih edukacijskih oblasti: www.bmb.gv.at/schulen/service/schulinfo/schulservicestellen.xml

Orijentacija pri izboru zanimanja:

Portal »ibobb – informacija: informacija, savetovanje i orijentacija za izobrazbu i zanimanje«:

www.schule.at/ibobb

Centri za informiranje o zanimanjima:

U svim pokrajinama, uređeni od strane zavoda zapošljavanje (Arbeitsmarktservice) ili privredne komore (Wirtschaftskammer)

www.ams.at/berufsinformation

www.wifi.at/karriere/bildungsberatung

Konsultacije oko obrazovanja za odrasle (Bildungsberatung für Erwachsene):

Informacije i adrese savjetovališta nalaze se na internetu pod www.erwachsenenbildung.at bzw. www.bib-atlas.at

Školska psihologija-savetovališče za obrazovanje u regionalnim edukacijskim oblastima / gradskim edukacijskim oblastima za beč

Gradišće (Burgenland)

www.lsr-bgld.gv.at → Schulpsychologie

Koruška (Kärnten)

www.landesschulrat-kaernten.at → Organisation
→ Schulpsychologie

Donja Austrija (Niederösterreich)

www.lsr-noe.gv.at → Schulpsychologie

Gornja Austrija (Oberösterreich)

www.lsr-ooe.gv.at → Schulpsychologie-Bildungsberatung

Salzburg

www.landesschulrat.salzburg.at → Servicestellen
→ Schulpsychologie

Štajerska (Steiermark)

www.lsr-stmk.gv.at → Service → Schulpsychologie
→ Bildungsberatung

Tirol

www.lsr-t.gv.at → Schulpsychologie

Vorarlberg

www.lsr-vbg.gv.at → Schulpsychologie

Beč (Wien)

www.stadtschulrat.at → Stadtschulrat → Abteilungen
→ Schulpsychologie

Osnovna primarna škola (Volksschule)

www.bmb.gv.at/volksschule

Nova srednja škola (Neue Mittelschule)

www.bmb.gv.at/schulen/bw/nms/index.html

Politehnička škola (Polytechnische Schule)

www.pts.schule.at

Općeobrazovna viša škola

(Allgemein Bildende Höhere Schule)

www.bmb.gv.at/ahs

www.bmb.gv.at/tagesbetreuung

www.bmb.gv.at/reifepreuefungneu

Škole u inostranstvu

www.weltweitunterrichten.at

Specijalna pedagogija

www.cisonline.at

Obavezna zanatska škola

www.bmb.gv.at/berufsmatura

www.bmb.gv.at/berufsfreifuefung

Srednja škola za stručno obrazovanje

(Berufsbildende Mittlere Schule)

www.abc.berufsbildendeschulen.at

Viša škola za stručno obrazovanje

(Berufsbildende Höhere Schule)

www.abc.berufsbildendeschulen.at

Nova matura (Matura Neu)

www.bmb.gv.at/reifepreuefungneu

Koledži (Kollegs)

www.abc.berufsbildendeschulen.at/

Pedagoške visoke šole (Pädagogische Hochschulen)

www.bmb.gv.at/ph

Veleučilišta (Fachhochschulen)

www.fachhochschulen.ac.at

Univerziteti (Universitäten)

www.studienwahl.at

Obrazovanje Odraslih (Erwachsenenbildung)

www.erwachsenenbildung.at

Impressum

Vlasnik i izdavač: Savezno ministarstvo za obrazovanje
1010 Beč

Telefon: +43 1 531 20-0

www.bmb.gv.at

Foto: BKA Andy Wenzel

Design: BKA Design & Grafik

Tisak: One2print / DI Hans A. Gruber KG

Beč, 2016/17, 40. izdanje

Broschüre erhältlich unter

www.schulpsychologie/bildungsinformation

auch in folgenden Sprachen:

Arabisch

Deutsch

Englisch

Russisch

Türkisch